

OKÉNKO

DO FARNOSTI

VYDÁVÁ FARNOST SV. VÁCLAVA V LETOHRADĚ

Ročník XXXIII **Únor 2024** **číslo 2**

Co mám

Mám marcipánovou zabičku
zítra jí ukousnu hlavičku

Mám větrníček od moře
Je na polici nahoře

Mám dva čínské ptáčky
mají červené zobáčky

Mám tři sádrové anděly
snad se vznesou do nebe v neděli

Mám malé zlaté hodinky
ale už nejdou chudinky

Mám roztrhané střevíce
v kterých jsem prošla všechny římské ulice

Mám taky bikiny
teď je zima tak jsou ve skříni

a mnoho obrázků
a vzpomínek na lásku

Kateřina Černá

Úvodem

T. G. Masaryk dal Československu do vínku důležité ideje a program: „Ježíš a demokracie.“ Jakou ideu má Česká republika? V. Havel řekl: „Pravda a láska musí zvítězit nad lží a nenávistí.“ Ideje mají být vždy větší, než kam dosáhneme.

Kdy a jak skončí válečné vraždění?

Škoda, že česká církev je ve svých představených podivně zahleděná do sebe, k nebezpečí rozšíření války, k narušenému životnímu prostředí a k rozdělené společnosti se nevyjadřuje. Jen pár teologů přináší naději do obtížné budoucnosti, která nás čeká.

Zesnula přední herečka Jana Hlaváčová. Patřila mezi osobnosti, které nepodepsaly antichartu. Čtyřicetidenní příprava na Velikonoce je přede dveřmi. /v

Výročí Jana Palacha

„V tomto cynickém století, v němž se mnohdy lékáme, jak jsme všichni vnitřně malí, nás Jan Palach přivedl k tomu, abychom se ptali otázkou, která z nás může učinit velké lidi: Co jsem udělal já pro druhé? Jaké je mé srdce? Za čím jdu, čemu sloužím? Co je pro mě nejvyšší životní hodnotou? Po smrti Jana Palacha bude každému o něco těžší zůstat tváří v tvář této výzvě lhostejným a stane se takřka nemožným vrátit se k dennímu pořádku. Ještě před desíti dny známý jen úzkému kruhu, učinil nás všechny svými přáteli a zavázal nás do smrti tím, že vydal z lásky k nám tělo své k spalení,“ pronesl farář Jakub S. Trojan nad rakví Palacha v roce 1969.

Slovenská prezidentka Zuzana Čaputová u příležitosti 31. výročí vzniku samostatného Slovenska vyznamenala 33 osobností z různých oblastí společenského života.

Biskupu Václavu Malému udělila Řád bílého dvojokříže II. třídy za statečný zápas o lidská práva v době komunistického režimu. Od slovenské prezidentky převzal Řád bílého dvojokříže III. třídy za rozvoj vztahů mezi Českem a Slovenskem historik Jan Rychlík (je také autorem knihy Češi a Slováci ve 20. století). Ocenění se dostalo také někdejšímu polskému disidentu a nynějšímu šéfredaktoru listu Gazeta Wyborcza Adamu Michnikovi, a maďarskému historiku slovenského původu Lászlóa Szarku.

Žít je někdy tak krásné, že bych líbal Boha, kdyby mne ponechal zde takto žít věčně.

Žít je někdy tak úzkostné, temně děsivé, že bych považoval za pekelný trest, kdybych musel prožívat tento život znovu.

Vladimír Boublik, teolog a kněz

První věc, které národu je třeba, je duchovní pořádek a uznání, že zlo je zlem ... Jde o to, aby národ měl jasně představy o tom, co je hanebné. Je to boj o duši národa.

Ferdinand Peroutka

Žijeme v blahobytu, na kterej si neumíme vydělat, neustále žijeme na dluh příštích generací. Ten blahobyt si nárokuje. Když by se nám ho náhodou nemělo dostávat, hned natahujeme ruce a „Státe, postarej se“. Když přijde nějaká krize, okamžitě přemýšlíme, jak do čela zvolit někoho, kdo by více okradl naše potomky. Představa, že bychom měli udělat něco sami, třeba obléci si svetr, je brána jako téměř kriminální. Jsme totálně zdegenerovaní a historie nám jasně ukazuje, jak takové společnosti dopadly.

hlas lidu

Nebudu brečet
ani naříkat
nejlepší je rychle utíkat
rychle utíkat
a už se nevrátit
a navíc se
a tvrdě spát
ráno se pěkně nasnídat
Kateřina Černá

CÍRKEV VE SVOBODNÉ SPOLEČNOSTI

Petr Beneš, 23. ledna 2024

Církev vstoupila do nové společenské situace s poměrně velkou důvěrou. Obdobně situaci po druhé světové válce, kdy její kredit výrazně zvýšila účast mnoha duchovních i laiků v protinacistickém odboji, i v listopadu 1989 měla církev mezi protirežimně orientovanými lidmi vysokou autoritu díky své účasti na protikomunistickém vzdoru.

Další etapy polistopadového vývoje už byly poznamenány odlivem zájmu o církev. Do jisté míry to bylo přirozené. Poselství církve bude vždy kamenem úrazu a ustavičnou dekonstrukcí daného stavu věcí. Společenský vliv církvi nesluší, většinou korumpuje. A přízně, že nedostatek zájmu o věci duchovní není způsoben primárně stavem církve. To bychom její význam přeceňovali a schopnost lidí přemýšlet o životě a přijímat rozhodnutí podceňovali. Nemyslím si, že by dnes lidé nějak většinou hledali spirituální rozměr života. Křesťanství je víc než jindy trnem v oku kvůli důrazu na závaznost našich rozhodnutí, i těch spirituálních, kvůli zpochybnění modly seberealizace a hledání sebe sama. Problémem však je, že církev v polistopadovém období není ve společnosti opomíjena proto, že by byla intelektuálně a spirituálně náročná, ale převážně proto, že se v mnoha směrech v očích společnosti zdiskreditovala.

Intelektuální náročnost, tvořivá teologie reflektující stav světa i rozvoj ostatních vědeckých disciplín, skutečný umělecký vkus a dialog s uměním v naší církvi žalostně scházejí. A tak jí také schází jistá velkorysost. Ta je vždy znamením velkých lidí i institucí. Církev u nás ztratila společenský kredit ne proto, že by byla náročnou, k životu budící solí země, ale zejména proto, že jednala přechásto amatérsky, diletantsky, nerosumně, a mnohdy nemorálně.

Velký pokles pozitivní nálady společnosti vůči církvi přinesly restituce církevního majetku. Spravedlivé pojmenování krivdy, označení zloděje za zloděje a uplatnění spravedlivé náhrady ušlých a zničených majetků je správné. Jinou otázkou je, zda církev ze svého svobodného rozhodnutí měla na restituce přistoupit, zda se nemohla zachovat jinak. V tom ale není jádro problému. Převážila, snad, zodpovědnost za majetek, který nashromáždili předkové, a přesvědčení, že církev jej potřebuje ke své službě. Samotná realizace restitucí, nedobrá správa získaného majetku však pověst církve mnohde poškodily. I zde se pak projevil proces známý z jiných oblastí života církve ve společnosti: postupně začaly být problémy se správou majetku více trnem v oku v církvi samotné než mimo církev. Při vši složitosti problému věřící často postrádají zájem církve o pastorační projekty, podporu pasto-

račních asistentů, katechetů či samotných kněží. Kněží jsou stále závislejší na církvi v existenčních otázkách, mnozí bolestně zvažují, k čemu a jak se vyjádří, aby to neovlivnilo jejich životy.

Spravedlivá správa majetku musí mít vždy, i za cenu toho, že nebude ekonomicky nejvýnosnější, jasný sociální rozměr. Projekty ve prospěch chudých lidí, mj. dostupnost exercicií i pro ty, kdo si nemohou dovolit hotelovou cenu, by měly být samozřejmostí. V situaci velkých sociálních problémů naší společnosti, kdy se omílaná pravicová politická řešení ukazují jako zastaralá, by měl být víc slyšet hlas církve povzbuzující k sociálnímu dialogu, ohledu na chudé, podpoře vyloučených. A právě z těchto důvodů by církev měla mnohem citlivěji zvažovat způsob prezentace na veřejnosti. Odkazem na větší

slávu Boží se nedají maskovat pastoračně a společensky monumentální pseudobarokní slavnosti, sbírky na přinejmenším sporné či zbytečné úpravy interiérů kostelů apod. Bohužel je tím diskreditována nezbytná role tradice při řešení otázek dneška. Církev se projevuje často jako nikoli tradiční, ale tradicionalistická, slaví nikdy neexistující ideální minulost a snaží se svůj život obnovit budováním podivných pomníků. Je zvláštní, že v době nespravedlivé války Ruska proti Ukrajině, v situaci zvyšující se chudoby a zadlužení mnoha lidí u nás, v situaci, kdy se na celosvětové úrovni řeší aktuální a varovné otázky klimatických změn, biskupové vydají prohlášení k tématu manželství pro všechny, aniž by takto deklarativně prezentovali i jiná, naléhavější a život lidí bezprostředně ovlivňující témata.

Dalším faktorem, který ovlivnil pokles prestiže církve ve společnosti, byly ve sledovaném období jistě bolestné případy sexuálního zneužívání v církvi. Ty nezasáhly naši církev tak jako církev na Západě, kde se staly důvodem nezastavujícího se poklesu důvěryhodnosti církve a výstupů z ní. Není to však proto, že by naše církev byla v lepším morálním stavu, či pravověrnější než církev na Západě, ale proto, že jí za komunismu byla téměř úplně znemožněna činnost s dětmi a mládeží. Vyrovňování se s těmito problémy ale neproběhlo u nás tak, aby to přespědčilo církevní i mimocírkevní

společnost o jasném, pevném a otevřeném postoji hierarchie. Přes mnohé dobré snahy většinou převládá zájem o obranu jména církve, nikoli obětí. Povinné procesy vyrovnání se s těmito delikty proběhly, byly ale doprovázené znevěrohodňováním obětí, zpochybněním jejich svědectví, a to v jasném rozporu s tím, co o hodnověrnosti svědectví obětí sexuálního zneužívání říkají statistiky odborníků. Zastaralý koncept obrany instituce, vnitroinstitucionální loajálnosti mnohokrát převážil nad náročným a těžkým procesem rozlišování.

A západní církve, mnohdy příkladné ve svém odborném a lidském postupu při řešení problému zneužívání, jsou u nás z vedoucích míst církve často nevybíravě kritizovány. To, bohužel, zapadá, ať už úmyslně či neúmyslně, do bizarních narativů, obviňujících Západ z dekadence, degenerace a rozbití tradičních hodnot. Tento obraz je uměle vytvářený, nivelizující a neodpovídající realitě. A navíc je to alibistické: viníkem malého zájmu o církev či dokonce o Boha je špatný Západ a ti, kdo k nám importují jeho hodnoty. Kdo však aspoň trochu zná tzv. západní církev, ví, že je mnohovrstevnatá, nepřevoditelná na žádný schematický obraz a při vši nedůvěře je v mnoha oblastech platným partnerem v celospolečenské diskusi. Až na výjimky tam neznají takový odstup mezi vedením církve a věřícími, jako je tomu v některých našich diecézích.

A právě ztotožnění jisté podstatné části vedení české církve s protizápadními narativy pokládám za největší selhání církve od listopadu 1989. Problémem není názorová rozrůzněnost v církvi, ani mezi biskupy. Poučené, srozumitelné a otevřené konzervativní postoje jsou jistě zcela legitimní a musejí mít v církvi své místo, tak jako je mají v celé společnosti. Problém je, když tyto postoje nejsou jedněmi z mnohých otevřených diskusi, ale převládají a jsou často i autoritativně vymáhány. Když extrémní politická stanoviska nacházejí zastání v nejvyšších církevních patrech, stává se církev pro demokratickou společnost nečitelnou.

Jako kněz, působící v pražské farnosti s velkým počtem studentů a mladých intelektuálů na nedělních bohoslužbách, jsem musel mnohokrát s bolestí konstatovat, jak velký odstup od oficiální církve mladí lidé cítí a jak často se s ní odmítají identifikovat. Je pro ně nepochopitelné, proč církev za své hlavní téma zvolila a volí boj proti Istanbulské úmluvě, proč se tak necitlivě vyjadřuje k lidem z LGBTQ komunity. Mladí lidé nečekají, že by církev měla být jakýmsi apoštolem v nastolování těchto témat. Spíše je udivuje, proč je tak urputně staví na první místo, proč se vyjadřuje o těchto otázkách často neobratně, dehonestujícím způsobem, proč není schopna přejít od oceňování obsahových hodnot k hodnotám formálním, jako je věrnost, obětavost, vzájemná podpora

partnerů. Ocenění těchto hodnot by nám mohlo pomoci spolupracovat s lidmi, kteří jsou otevření ústřední zvěsti evangelia, i když nesdílejí církevní učení ve všech bodech.

Nečitelné pro mnohé byly i postoje k migraci. Přitom důstojnost migrantů bez ohledu na jejich náboženství vychází z teologie stvoření každého člověka k obrazu Božímu a vykoupení všech lidí Ježíšem Kristem. Právě k otázce práv menšin má církev povinnost se ozývat. A mnozí, zejména mladí lidé, také nechápou, proč otázky klimatické krize hrají v dokumentech ze zasedání církevních představitelů u nás zanedbatelnou roli. Můžeme si říkat, že tito lidé jsou povrchní, že nejsou schopni rozlišit, na čem skutečně záleží, že kdyby měli živý vztah k Bohu, přece by nepřemýšleli o rozchodu s církví, jenže tak přenášíme vinu z nás na ně. A ztrácíme ty, kteří v angažovanosti za spravedlnost, ochotě nasadit se, přemýšlet o svém chování a jeho důsledcích jsou mezi mladými nejnázornější.

Vzhledem k vyhrocené situaci uvnitř církve stalo se téměř nemožným poučeně diskutovat o sociologických, teologických, psychologických, společenskovedních rozměrech mnoha etických témat. To, že církev, proklamující synodální cestu, není schopna poučené diskuse, že hned argumentuje otázkami pravověří, někdy i disciplinárním postihem, jistě nepřispívá ke kultivaci společenského dialogu. Ukazuje se to i v tom, jak jsou akademické svobody, včetně svobody bádání, stavěny pod ideologická kritéria. Nebláhá

podobnost některých rysů současné situace na KTF UK s devadesátými lety ukazuje, že na cestě svobody a demokracie se často vracíme nazpět.

V odkazu na titul svátku 17. listopadu jako Dne boje za svobodu a demokracii bychom mohli vnímat synodu o synodalitě jako způsob, jak se učít svobodě a úctě k ní v samotné církvi. Vždyť církev ví o zdroji svobody přesahující m vše stvořené.

Ani demokracii bychom neměli paušálně odmítat s tím, že církev je hierarchická. To platí výhradně ve vztahu k Bohu. Ve stavu církve v dějinách není jiná bezpečnější cesta, jak respektovat a aspoň trochu rozlišit vůli Boží, než vytrvalé naslouchání, sdílení, přátelské korigování a neautoritativní výkon vzájemné služby mezi všemi členy a členkami církve. Právě církev má být prostředím, kde se lidé učí čelit jakémukoli autoritářství či manipulaci. Prvním krokem ale musí být přiznat si, že právě tato nebezpečí církvi samé ustavičně hrozí. Naštěstí má v centru svého života přítomný korektiv kříže, ukřížovaného Boha.

Autor je katolický kněz, redemptorista, původním vzděláním bohemista

ZACHRAŇOVAL LIDI VRAHOVI NA DOSTŘEL

Rozhovor Markéty Boubínové s Tomášem Hercíkem, studentem třetího ročníku historie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy.

Od útoku na filozofické fakultě uplynul už více než měsíc. Když se k těmto okamžikům vrátíme, jak si je nyní vybavujete?

Ten den se nejprve podobal každému jinému čtvrtku. Na fakultu jsem přišel před půl dvanáctou, kdy mi měl začít první seminář, následovaly ještě dva.

Ve 14.59 přišla jednomu ze studentů SMS o útoku. Kamarádka mu napsala, že je zamčená na toaletě, že se tam střílí a běhá tam nějaký ozbrojený člověk.

Ano. Paní docentka s tím studentem nám to oznámili a já jsem téměř okamžitě vyrazil nahoru.

To bylo v učebně 205 ve druhém patře. Daniela Tinková popisuje, že jste nejprve vyrazili dohromady v pěti lidech a vy jste se od nich až posléze odpojil.

Podle toho, jak si to pamatuji já, uběhlo jen několik málo vteřin a mě napadlo, že musíme ty lidi varovat, že to nemusí ani vědět. Řekl jsem to už v té učebně, i když možná nepřiliš výrazným hlasem, a pak jsem vyrazil nahoru.

Měl jste tedy pocit, že je třeba něco udělat, ale nezdráhal jste se tomu nejprve uvěřit?

Samo o sobě to znělo tak, že to není normální situace. Byť bych rád věřil tomu, že se tam třeba děje něco jiného, šel jsem tam s tím, že se skutečně střílí.

Vyrazil jste tedy na zadní schodiště ve druhém patře, protože z hlavního schodiště se do čtvrtého patra vůbec nedá dojít. To zřejmě lidi, kteří budovu neznají, vůbec nenapadne.

Ano, běžel jsem k zadnímu schodišti a dál nahoru. Po cestě jsem ještě nahlédl do třetího patra, když jsem ho míjel. Tam to vypadalo úplně normálně, stejně jako ve druhém patře. Na chodbách studenti... Už na schodišti před čtvrtým patrem ale bylo něco málo znát, pořád to nicméně znělo třeba jako šoupaní skříní. Pořád ale máte pocit, že může existovat i jiné vysvětlení toho, co se tam děje.

Bylo jasné, že tam jde o život

Pak jste vešel dělicími dveřmi do čtvrtého patra.

Tam už byl cítit střelný prach, byl tam dým, křik a střelba. Bylo zcela jasné, že tam někomu jde o život a je tam krizová situace. Bylo proto nutné vyrazit dál, obhlédnout prostor, teprve pak jít někoho varovat.

Do čtvrtého patra jste vyrazil na základě SMS, kterou psala dívka schovávající se na toaletách. Zamířil jste tedy k ní?

Ne, nemohl jsem nikam jít bez únikové cesty. Pak by se mohlo stát, že bychom oba uvázli na těch záchodech. Tam není nic, čím by se daly zatarasit dveře.

Zamířil jste tedy rovně chodbou, byť právě odtamtud, zřejmě zpoza rohu, zněly zvuky střelby? Muselo to být strašně těžké rozhodování.

Musel jsem zmapovat, kde se zhruba nachází pachatel nebo pachatelé a kde mohou být další civilisté. A zároveň jsem chtěl mít aspoň nějakým způsobem zajištěnou únikovou trasu.

Případným návratem na schodiště?

Tím směrem, ano.

Celým čtvrtým patrem vede dokola chodba, po vnitřních stěnách má okna vedoucí do jakéhosi dvora. Nebál jste se, že vás z protilehlé části chodby pachatel uvidí?

Počítal jsem s tím, že bude nebo budou střílet skrze okno. Už od začátku, když jsem šel nahoru, jsem počítal s tím, že tam může být více pachatelů.

V okamžiku, kdy jste stál v chodbě ve

čtvrtém patře, jste tedy předpokládal, že pachatel je vpředu, odkud se ozývala střelba. Zároveň ale mohli být i další útočníci kdekoliv jinde. Přesto jste se posouval dál. Ano. Pohyboval jsem se pod úrovní oken, aby mě netrefil, kdyby náhodou střílel z jiných oken. Věděl jsem, že tam nemohu proběhnout, protože i kdybych proběhl jedním, dvěma okny, tak, řekněme, lehce nadprůměrně zdatný střelec si může spočítat trajektorii, za jakou dobu se objevím třeba o čtyři okna dál.

Doběhl jste tedy až na další roh chodby? Neběžel jsem. Šel jsem takovým příkrčeným pohybem, kryl jsem se pod okny. Kdyby pachatel někde vyběhl, věděl jsem, že bych se na něj musel vrhnout a bojovat o život. V tu chvíli možnost útěku nepřicházela v úvahu.

Když jste přišel na roh, vykoukl jste za něj.

Věděl jsem, že to musím udělat. Mnohem horší by bylo, kdyby byl přímo za rohem a já bych to nevěděl.

Tam jste ale viděl postavu, která se od vás vzdalovala směrem k dalšímu rohu a do chodby za ním?

Chvilí jsem tam stál a díval se. Nevím, jestli na zlomek vteřiny, na vteřinu, trochu déle... Teď si nevybavuji, jestli v té době za roh chodby přímo zašel, ale byl už relativně daleko.

Zaznamenal jste, že se jedná o ozbrojeného člověka?

Tehdy mi to úplně nedošlo. Říkal jsem si ale, že to musí být pachatel, protože kdyby někdo utíkal, pohyboval by se jinak, nežel by přímo. A když jsem posleze viděl a slyšel střelbu, došlo mi, že to musel být on. Šel klidně a rovně. Ten člověk ve mně nezbudil pocit, že je oběť. Kdyby se po nich střílelo, lidé budou klíčkovat, schovávat se v rohu, křičet.

Znal jste toho pachatele?

Ne.

Když jste ho zahlédl, jaký jste měl pocit? Především jsem chtěl pomoci těm, kteří byli v mém dosahu, komu jsem mohl efektivně pomoci. Pokud bych se totiž vydal za ním – a bylo mi jasné, že když jde někdo v klidu, nemůže to být nikdo jiný než nějaký pachatel –, nemělo by to smysl, mohl bych tam i zůstat.

Měl jste strach?

Věděl jsem, že mi může jít o život, ale nemyslel jsem na to, že bych mohl mít strach.

Byl jste tedy na rohu, za vámi vedla chodba zpět ke schodišti, za dalším rohem před vámi mizel pachatel. V tom okamžiku jste začal varovat lidi v učebnách?

Ano, vešel jsem do několika dveří na té chodbě směrem ke schodišti. Nechci popisovat podrobnosti, ale některé nebyly zamčené, řekl jsem jim, že se tam střílí, někde to zřejmě nevěděli, ten hluk si mohli spojit s něčím jiným. Nebo prostě třeba jen nevěděli, co se děje.

To ale znamená, že v té chvíli už jste musel být vzpřímený, pachatel vás mohl přes dvoje prosklená okna vidět.

Nemohl jsem tam chodit příkrčený u dveří a takhle se je pokoušet otvírat. Pokud to šlo, vstoupil jsem tam a řekl jim, co se tam děje, ať se zamknou. Myslím si však, že jsem nezkusil otevřít všechny dveře na té straně chodby, chtěl jsem ještě rychle pokračovat do třetího a druhého patra, tam lidé zřejmě nevěděli nic a bylo třeba je varovat. Nevěděl jsem, zda tam pachatel nebo pachatelé nezamíří.

Když jste varoval lidi v učebnách ve čtvrtém patře, nebál jste se, že vás uslyší i pachatel na druhé straně patra?

Prostě mi nic jiného nezbylo, musel jsem to udělat. Vždy jsem jen stál u dveří, zavolal do učebny, zavřel jsem dveře a vydal jsem se dál. Do těch učeben jsem nevstupoval. Počítal jsem celou dobu s tím, že mi nějaký střelec od těch schodů může vyjít naproti, že půjde patrem a obklíčí mě tam.

Přesto jste ale toto riskoval? Proč?

Protože jsem čekal, že tam budou lidé, kteří budou potřebovat mou pomoc.

Pak jste zamířil zpět ke schodišti, dívka na toaletách ale nebylo třeba varovat, ta to věděla.

Především jsem netušil, jestli tam ještě je, nebo zda na těch záchodech není další pachatel. Teoreticky tam mohl čekat na někoho, kdo vyjde nahoru. Tehdy jsem si na jednu stranu nechtěl připouštět, že jsem jediný, kdo tam nahoru vyběhl, ale bylo mi jasné, že takových lidí moc nebude. Spíš jsem předpokládal, že pachatel může počítat s tím, že se nahoru někdo vydá.

Pak jste tedy zamířil po schodišti zpět do třetího patra?

Ano. Jakmile jsem otevřel dveře mezi schodištěm a třetím patrem, hned jsem tam zavolal do chodby, co se děje. Tam nebyl důvod tolik se bát bezprostředního nebezpečí. Musel jsem být razantnější. V první chvíli mi nikdo nevěřil, potřeboval jsem, aby lidé pochopili vážnost situace.

Třetí patro jste oběhl celé?

Ne, byl jsem tam jen chvíli. Pro mě v tu chvíli bylo klíčové varovat co nejvíce lidí na co největším prostoru. Kdybych se „zdržoval“ obíháním všech učeben ve třetím patře, tak by to zase dole nikdo nevěděl. Ve třetím patře jsem se každopádně snažil zahnat do učeben nebo dolů co nejvíce lidí, aby se prostě schovali, a zároveň jsem doufal, že si to ti lidé na chodbách mezitím nějak předají.

A pokračoval jste do druhého patra?

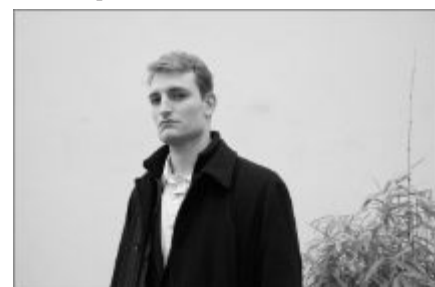
Ano, stejným, zadním schodištěm jsem vběhl do druhého patra. I tam jsem se snažil lidi na chodbách směřovat do učeben, několik jsem jich otevřel, lidé vyběhali, tak jsem jim říkal, ať jdou zpět, zamknou se a zabarikádují se. A zamířil jsem až k naší učebně, odkud jsem původně vybíhal.

Ve druhém patře už ale někde o situaci věděli. Daniela Tinková mi popisovala, že když se se skupinou studentů vracela ze třetího patra, také v některých učebnách kolegy varovali. Oni šli od hlavního schodiště.

Ano, docentka Tinková a studenti, kteří šli

s ní, už byli mezitím zpět. Já jsem měl s sebou i nějaké další studenty, ty jsem ještě postrčil k nim do učebny a oni se tam následně zabarikádovali. Už předtím jsem některé lidi, které jsem na tom patře potkal, šoupal do různých otevřených učeben. Načež jsem zase zadním schodištěm vyrazil zpátky nahoru do třetího patra.

Tam stále nebyl žádný náznak toho, že by tam chodil nějaký pachatel, ale už nebyl nikdo ani na chodbách. Myslím si, že jsem tam vzal za jednu nebo za dvoje dveře, ale byly zamčené. Těžko říct, jestli tam jenom nikdo nebyl, nebo jestli už tam byli zabarikádovaní, každopádně jsem z toho vyvodil, že na té chodbě nikdo není. A už jsem zezdola zaslechl policii.

Daniela Tinková popisovala, že měla strach i z potenciálního střetu s policií, nebál jste se i vy? Osamělý mladík na chodbách, mohli vás považovat za jednoho pachatele.

Počítal jsem s tím, ano. Proto jsem šel ze třetího patra do druhého zase zadním schodištěm, kde jsem předpokládal, že policie tu ještě být nemusí. Ve druhém patře už jsem ale zamířil přímo rovně od zadních schodů k hlavnímu schodišti, abych policistům mohl říct, co se nahoře děje a že ten, koho hledají, je evidentně tam. Takže jsem se s nimi setkal někde ve druhém patře. Samozřejmě jsem se nejprve musel legitimovat, nevzal jsem si mobil, ten zůstal celou dobu v učebně, ale našťastí jsem měl v kapse doklady.

Řekl jsem jim také, že bude jednodušší, když jim ukážu zadní schodiště, protože jiným schodištěm se tam dostat nedá, to je koneckonců i na zveřejněných policejních záznamech. Nejprve jsme šli do třetího patra, které policie samozřejmě musela zajistit, a následně, už beze mě, zamířili policisté po schodišti do čtvrtého patra. Popsal jsem jim, jak to patro vypadá. Neznám to tam ale moc dobře, nikdy jsem tam výuku neměl. Občas jsem se tam nicméně chodil učit, protože tam býval větší klid.

A já jsem zamířil zase dolů. Tam jsem chtěl ještě policisty u výtažů varovat, že ze čtvrtého patra se dá dostat dolů ještě výtažem, ať je zajistí. Zároveň jsem přicházejícím posílám říkal, kde jsou jejich kolegové a jak se tam dostanou. Pak jsem zamířil opět před naši učebnu 205, abych zkontroloval kolegy.

Ti už byli zabarikádovaní, Daniela Tinková popisuje, že jste se tam ještě jednou objevil, sám jste jim ale řekl, ať už vám neotvírají.

Ano. Cestou jsem bral za kliky dalších dveří, ale ty už byly zamčené, a pokračoval jsem

dál. Mezitím od zadního schodiště přišly další hlídky, které na mě mířily zbraněmi, a vzápětí jsem narazil na jednoho kolegu, který se právě dostal ven z uváznutého výtahu. Toho jsem jakoby strhl k sobě, on se mi ještě chtěl přes rameno oknem podívat ven, ale to by ho mohl někdo zvenku trefit, tak jsem na něm chvíli jakoby ležel, aby ho ten střelec netrefil.

Nebál jste se předtím, že na vás v takové situaci mohou střílet i policejní hlídky?

Aspoň bych zemřel s pocitem, že jsem něco udělal.

Vraťme se zpět k vaší situaci. Jste na zemi s kolegou ve druhém patře.

Ano, následně jsme se ale přesunuli do jedné z místností. Už byla zamčená, ale jak policisté postupně ty místnosti kontrolovali, ti lidé uvnitř jim otevřeli a my jsme se k nim připojili. Po relativně velmi krátké době, snad jsem se v té chvíli stihl aspoň napít, nevím, na nás policie opět klepala. Čhtěli vědět, kolik nás tam je a zda není někdo zraněný. V bezpečnostním kordonu jsme pak vyšli ven.

To znamená, že jdete a máte ruce na člověku před vámi? A vy jste šel poslední?

Já jsem se jich nedržel, jen jsem šel za nimi. Jeden policista se mi snažil říct, ať se jich chytím, ale pak pochopil, že se policii snažím pomoci. Po hlavním schodišti, které bylo celé od krve, jsme pak sešli dolů. Tam jsem viděl i to, že ve vrátnici stále sedí raněný. A policie v té chvíli evakuovala ven raněné.

Kolik mohlo být v té době hodin? Netuším.

Někdy kolem 15.50?

To ne, dříve. Možná 15.35 nebo 15.40. Postupně nás směřovali před budovu, směrem doprava, k Valentinské ulici. Už u vchodu jsem ale viděl někoho, kdo nemohl moc dobře chodit, tak jsem ho vynesl a pomáhal

ven i dalším lidem. Detaily si už nepamatuji, snažil jsem se pak pomáhat se zraněnými, klasicky zajišťovat stabilizovanou polohu, zjišťovat, co jim je, nebo je aspoň uklidnit, dát jim deky. Potom začali vycházet další pořezení a zranění lidé.

To byli i ti studenti, kteří skákali z římsy? Protože právě oni České televizi pospali, že prošli rozbitým oknem zpět do budovy a pořežali se při tom.

Ano. Já jsem ale obvazoval i někoho postřeleného, pomáhal jsem různým zraněným, některým do sanitky, mezitím tam byli i záchranáři.

A postupně jste se přesunuli do blízké kavárny?

Pak nás chtěli, protože už nás tam bylo hodně, odsunout směrem k zátarasům, abychom nebyli v ohroženém prostoru. Ale byli tam i lidé v šoku, zranění, kterým se špatně šlo. Jedna zraněná slečna řekla, že nemůže chodit, tak jsem nabídl, že ji prostě vezmu do náruče. Ještě tam byl myslím jeden kluk, který někomu pomáhal, a ve skupině jsme vyrazili okolo budovy směrem k zátarasu přes Valentinskou ulici.

Tam nám policisté řekli, že když máme zraněného, můžeme s ním jít do tepla, do kavárny, tak jsem tam tu zraněnou dívku odnesl. Nabízel jsem tam potom i vodu, protože přicházelo víc lidí, i pár pořezených studentů v šoku. Říkal jsem jim, ať jdou hlavně

dál od oken a lehnou si, a postupně jsem začal okolo oken stavět židle jako bariéru proti střepinám, protože jsme tehdy netušili, zda tam někde ještě není další pachatel.

Ani tady nevím, kolik bylo hodin, mobil jsem měl stále v učebně (*Daniela Tinková redakci popsala, jak na něj mezitím několikrát volal Tomášův otec, který se o syna bál*). V té kavárně jsme ale byli zřejmě déle než před vchodem na fakultu.

Z kavárny jste šel rovnou do Rudolfiny?

Ještě jsem prosil člověka na jiném místě na římsě, ať sleze dolů. Toho si ani nikdo pořádně nevšiml, pouze policisté. Dovolili mi vyjít ven, mával jsem na něj, že už může slézt dolů, že je to dobré. I policisté na něj mávali, on nakonec slezl a já jsem se vrátil dovnitř do kavárny.

Pak jsme ještě chvíli čekali a přišli pro nás s tím, že nás odvedou do Rudolfiny. Nejdřív jsme čekali venku na rohu Rudolfiny, tam už byli lidé docela promrzlí, tak jsme jim rozdávali aspoň termofolie, aby se zahřáli. Nějaké jsem tam nafasoval.

Ptali se mě, zda jsem byl na fakultě, musel jsem podat předběžnou výpověď, a postupně nás směřovali dovnitř. Když policisté viděli, že se jim snažím pomoci, ani mě nenutili být v té linii se zvednutýma rukama s ostatními. Šel jsem dovnitř jako poslední a zůstal jsem

blízko vchodových dveří, kde jsem trochu pomáhal s organizací.

Jak?

Pomáhal jsem třeba vytvářet záchranářskou uličku a další věci, abyste zvládli vyděšený a zmatený dav.

Jak to, že to umíte?

Prostě to umím.

V Rudolfinu jsem potkal různé své známé a konečně i spolužáky z oné hodiny, včetně docentky Tinkové. Šel jsem se s nimi pozdravit a obejít i ostatní, aby věděli, že žiju. Kolegové mi už předtím předali mobil. Zároveň jsem policistům popsal, co jsem na fakultě viděl, dostal jsem pásku na ruku a odvedli mě k oddělené skupině svědků s tím, že nás odvezou na výslech.

V té době jste tedy konečně měl svůj mobil, předpokládám, že jste hned zavolal rodičům. Daniela Tinková popisovala, že váš otec zněl v telefonu velmi vyděšeně. Co na vaše činy rodiče říkají?

Samozřejmě se v té době báli.

Musí na vás být hrdí.

Už je to lepší (*s úsměvem*). Především jsou rádi, že se mi nic nestalo.

Z Rudolfiny jste odjeli na výslech na policii?

Ano. Vlastně tam v celé té hrůze byla jedna taková humornější chvíle. Když už nás odváželi v autě, jedna paní se mě ptala, zda jsem také policista. Pak jsme si povídali, lidi to zvláštním způsobem spojuje.

Když se na to všechno díváte s určitým odstupem, jak to vnímáte? Kdy pro vás přišla největší krize?

Nejhorší den pro mě asi byl 23. prosinec, kdy byla smuteční mše. To mi bylo moc smutno, říkal jsem si, proč se to stalo?

Pořád si kladu různé otázky. Třeba i to, proč policie ještě před útokem nekomunikovala s fakultou o možné povaze nebezpečí a o tom, že hlavní budova fakulty může být relevantním cílem pachatele. Zároveň se mi honí hlavou i to, proč vedení fakulty nemělo připravený scénář, jak během krizové situace, a to nejen během střelby, komunikovalo se svými zaměstnanci v budově. Chybělo tam jakékoliv varovné či rozhlasové zařízení. A když se každoročně cvičí požární cvičení, nemělo by k němu přibýt také další preventivní cvičení s nácvikem hromadné evakuace, chování při zadržování rukojmích či nahlášení bomby? A zároveň si pořád říkám, jestli jsem i já sám nemohl udělat víc. Nějak tomu zabránit...

Zpětně si teď vybavuji, že někdo předtím říkal, že byli v budově policisté, ale to se tam občas děje, nijak jsem si to nespojil s nebezpečím.

Co vlastně člověk v takových situacích cítí? Co vám běželo hlavou, když jste se přesouval po čtvrtém patře a věděl jste, že je nedaleko od vás minimálně jeden střelec?

Především to, že je třeba někomu pomoci, někoho zachránit nebo aspoň varovat. Být nějak užitečný.

Deník N, 30. ledna 2024

AKTUALITY

Česká křesťanská akademie zve na přednášky v evangel. kostele v Letohradě, vždy v 19 h.:

23. února Daniel Kvasnička:

Křesťan v politice

22. března Stanislav Havlíček:

Lékaři bez hranic a jejich mise

12. dubna Boleslav Vraný: Křesťan a práce

Přátelství Boha křtem přijali

7.1. Johana Aligerová

JEDNÁNÍ PASTORAČNÍ RADY 11.1.

Omluveni: J. Marek, M. Doleček

Host: J. Skalický, zástupce ekonomické rady

- Zhodnocení uplynulých akcí
 - „Vánoční“ hodiny ve školách – o povídání o Vánocích byl ve školách zájem. J. Skalická a M. Mikysková navštívily celkem 25 tříd. Děkujeme.
 - Bohoslužba smíření – přišlo dost lidí
 - Kostely otevřené na Štědrý den – v Letohradě přišlo 99 lidí za 2 hod, byla příjemná atmosféra, určitě má smysl kostely zpřístupnit i příští rok
 - Zpívání u jeslí – děkujeme M. Vychytilové, hudebnicím a dětem za milý program
 - Vánoční koncert Corale – hojně navštívený
- Plánované akce
 - 5. 2. 2024 v 18 hod setkání těch, kteří pečují kostel na Orlici a na Kunčicích, občerstvení zajistí M. Malá a J. Skalická
- Parkoviště u kostela na Orlici
 - J. Jurenka informoval PR o setkání po nedělní bohoslužbě na Orlici. Sešlo se cca 10 lidí, které zajímá vybudování parkoviště. Záměr vybudovat parkoviště pro cca 40 aut i materiálové řešení (štěrkový trávník) byl kladně přijatý. Vystala otázka řešení odpadu ze hřbitova - umístění kontejneru a popelnice hned u vstupu na hřbitov a pod okny sakristie není šťastné.
 - J. Skalický seznámil PR s historií vyjednávání s městským úřadem o záměru vybudovat parkoviště. Po několika neúspěšných jednáních v průběhu 5 let došlo na začátku roku 2023 k dohodě. Farnost zajistí a zaplatí projektovou dokumentaci a Město Letohrad zafinancuje vybudování parkoviště za částku cca 3 mil. Kč. Tato částka je vyčleněna v rozpočtu města na rok 2024. Dle předložených návrhů se částka na vybudování parkoviště pohybuje okolo 3,3 mil. Kč. J. Skalický zkusí se starostou vyjednat navýšení částky na 3,5 mil. Kč.

- Byly vypracovány 3 varianty parkoviště. Varianta A byla po jednáních vyřazena. Je třeba rozhodnout mezi variantou B a C. Ekonomická rada se přiklání k variantě B. Pastorační rada k variantě C (hlasování: pro var. B–1 hlas, pro var. C–9 hlasů, zdrželi se 3). Příští týden se tedy sejde ekonomická rada a vybraní členové pastorační rady, aby rozhodli. Za PR se zúčastní E. Novotný, L. Majvald a J. Čanda.

4. Pastorační plán 2024 - PR schválila pastorační plán pro rok 2024. Bude zveřejněn na webových stránkách farnosti.

5. Velikonoce 2024 - Skupina lidí, která připravovala veřejnou pašijovou scénku na náměstí na Velký pátek, ji letos nestihne nacvičit. Zapojili se do příprav Tříkrálového průvodu a do Velikonoc zbývá málo času. Rádi bychom vymysleli něco jiného, do čeho bychom mohli veřejnost zapojit.

6. Farní výlet – zajistí J. Marek, nejspíš na září

7. Společná místnost na faře (horní) – je potřeba vyřešit osvětlení. Historický lustr, který se v místnosti používá, je příliš velký a zasahuje nízko nad stůl. Když je potřeba stoly přesunout, hrozí nebezpečí úrazu. J. Čanda pošle návrh nových svítidel.

8. Farní webové stránky – J. Čanda kontaktoval Omii (IS OMNIA – informační systém pro správ farnosti) a čeká na datum schůzky.

9. Informace z Charity – M. Malá děkuje za Tříkrálovou sbírku všem, kteří se jakkoli podíleli na přípravě a průběhu, a všem, kteří přispěli. Děkuje za sbírku „Krabice od bot“ (sbírka vánočních dáreků pro děti v nouzi), sešlo se 34 krabic.

10. Rekonstrukce a využití fary – Budova fary a přilehlých objektů potřebuje zrekonstruovat a je tedy potřeba vymyslet jejich další využití. PR navrhuje vytvořit skupinu lidí, kteří mají zájem řešit využití areálu fary. 21. 2. 2024 v 19 hod na faře proběhne první schůzka. Termín bude uveřejněn v ohláškách. Schůzku bude řídit J. Jurenka a za PR se zúčastní také P. Hoffmann.

Příští jednání pastorační rady proběhne 8. 2. v 19 hod.

Zapsala L. Stejskalová

Poděkování

Děkujeme panu faráři Pavlu Rumlovi za přednášku „Válka a mír.“

ZPRÁVY Z CHARITY

Měsíční sbírky šatstva

Po zimní přestávce opět budou od března sbírky šatstva - každou první středu v měsíci na středisku Oblastní charity v Letohradě, Na Kopečku 356. Přesné termíny jsou:

- 6. března, 3. dubna, 5. června,
- 3. července, 7. srpna, 4. září,
- 2. října, 6. listopadu

Nově je **změněná doba příjmu** použitého šatstva, a to od 14 do 17 h.

Kromě sezonního šatstva přijímáme také nepoškozené nádobí, tašky, ložní prádlo.

TŘÍKRÁLOVÁ SBÍRKA JE DOBRÁ ZPRÁVA SOUČASNÉHO SVĚTA

14. ledna koledníci dochodili své trasy a podrobné výsledky, kolik se vybralo v jednotlivých obcích, najdete na webu Oblastní charity www.uo.charita.cz

Tříkrálová sbírka nám všem opět přinesla dobré zprávy:

- Umíme spolupracovat – na organizaci TS se podílí obecní a městské úřady, farnosti, tisíce dobrovolníků (v orlicko-ústeckém okrese jich je kolem 2.500), školy, občanské spolky (zejména skauti), Charita. V řadě míst organizují doprovodné akce, např. koncerty. Ti všichni spolu mluví a umí se domluvit.
- Spojujeme generace – koledníci jsou většinou školní děti, a nejvíce se na ně těší – kromě malých dětí – staří lidé. Přáli bychom vám vidět setkání dojatých seniorů a dětí, které jim přináší přání štěstí a zdraví. Je důležité, když děti vědí, že umí někomu udělat radost.
- Otužujeme – někdy ta setkání u dveří nejsou úplně příjemná. I to se koledníci učí – za pomoci vedoucích skupinek – zvládat, a pracovat s tím.
- Máme dobrou vůli - je přirozené, že ledaskomu z těch, kdo jsou do náročné organizace TS zapojeni, se nechce. Ale i když se jim nechce, přece jdou.
- Neptáme se: „Co za to?“ Dobrovolnictví je zadarmo, (a přesto si koledníci můžou ze setkání u dveří ledasco odnést.)
- Podporujeme neziskový sektor. 65 % výtěžku ze sbírky zůstává Oblastní charitě Ústí nad Orlicí, která v okrese poskytuje téměř dvě desítky služeb, a ročně má v péči cca 3,5 % obyvatel okresu - kolem 5.100 pacientů a klientů.
- Důvěřujeme Charitě – Oblíbenost Tříkrálové sbírky je možné vnímat jako známku důvěry v Oblastní charitu Ústí nad Orlicí a její práci.

Oblastní charita pracovala v Letohradě v roce 2023 s více než 1.500 klienty a pacienty v těchto službách: Domácí zdravotní péče, Rodinné centrum Mozaika, Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, Půjčovna kompenzačních pomůcek, Poradna pro pečující, osobní asistence, Charitní pečovatelská služba, Domácí zdravotní péče, Domácí hospic Alfa-Omega, Centrum pomoci cizincům.

KLUB ALFA-OMEGA

podporuje pozůstalé v čase truchlení

Domácí hospic Alfa-Omega zve na posezení každého, kdo se vypořádává se ztrátou blízkého člověka. Účastníky Klubů doprovází sociální pracovníce hospice a duchovní, kteří se přizpůsobují momentálním potřebám skupiny či jednotlivce. „*Ukazuje se, že je to dobrá příležitost pro setkání v bezpečném prostředí. Můžeme přinášet své otázky ve skupině nebo individuálně. Můžeme mlčet a naslouchat příběhům druhých. Můžeme spolu mluvit o tom, o čem se nám mluví těžko. Můžeme brečet, protože třeba nemáme kde jinde,*“ popsal možnosti Klubu duchovní Jakub Keller.

Setkání probíhají každé třetí úterý v měsíci na středisku Oblastní charity v Ústí nad Orlicí, ul. 17. listopadu 69, od 15:30 do 17:30 h. V roce 2024 jsou přesné termíny setkání 16. ledna, 20. února, 19. března, 16. dubna, 21. května, 18. června. Pokud je to možné, prosíme o nahlášení zájemců na č. tel. 731 402 331.

ANEŽČINY DOBROTY

Víkend jsem strávila s Kryštůfkem a Esterkou. Měl to být zatěžkávací test, jestli po neschopence zvládnou naskočit do pracovního režimu, ale stal se z toho terapeutické proces, při němž jsem doplnila zásoby energie a optimismu, zcela vyčerpaný jedním zákeřným bacilem.

Když ke mně totiž ráno vtrhlo do pokoje rozčepýřený blondatý kuřátko, aby se u mě ještě trochu dopeklo, a za pár minut ho následoval jeho „bácha“ se slovy „teto, bacha, jde další dítě“, rázem jsem zapoměla, že jsem vlastně šileně unavená, a vyskočila jsem z postele skoro úplně svěží. Měla jsem na práci tolik důležitých věcí – třeba jsem musela ubránit kuře před rozpustilým tygříkem, v kterýho se Štíf dokáže vmízikou proměnit, či jsem byla nucena podstoupit podrobný vyšetření od sloutného lékaře a jeho sestřičky.

Pak jsme taky dělali domácí modelínu, jejíž příprava je stejně zábavná jako následná hra s ní, Kryštof i Esti si ušili čepice, s babi upekli extra čokoládovej perník nebo skoro sami udělali k večeři vafle.

A když za náma přišla teta Baru se svezma Jíříkama, sušák na prádlo zakrytej dekama se proměnil v pětihvězdičkové hotel, kde jsem měla tu čest s mlád'atama nocovat a kam nám Baru alias milá servírka po každých noci, trvajících zhruba tři minuty, nosila opravdický vymazlený snídaně s čajem v šálkách z Esterčiny luxusního plastového servisu.

Ráda bych si myslela, že jim takovejhle program zase o něco rozšířil obzory, ale tím, kdo byl ze všech zúčastněných edukován a ovlivněn nejvíce, jsem byla beze sporu já.

Po několika dílech Tlapkový patroly před spaním teď totiž bezpečně poznám a pojmenuju takovejch 90 % oněch superschopnejch hafánků, jejichž hrdinský činy se

ÚNOR BÍLÝ

Únor bílý pole sílí – to se do včerejška mohlo říkat i v Praze. Dnes už je všecko jinak. Pokud je ale i tady bílo, zdá se mi, že lidé jsou příjemnější, i když ani o vojtěšce nebo ozimech neuvažují. Dokonce vzpomenu i na svůj venkovský původ – většina Pražáků je náplava z venkova – a zamrzne-li kterákoliv i sídlištní vodní plocha, nazují brusle, vezmou děti a jdou se klouzat. Obrázek zimy jak od Josefa Lady. Fotografii z Vltavy, retenčních nádrží, kluzišť vybudovaných

v centru sídlišť, toho by bylo! A jak by ty žánrové obrázky tátů s hokejkami a maminek, co učí dcerku holubičku, zveřejňované televizi, udělaly dobrou náladu i těm, co se ven sotva dostanou.

Skutečnost je o hodně jiná.

Zpráva špatná nebo nanejvýš rozpačitá, to je to, co média produkují. A takzvaní odborníci, lidé, kteří najednou mají příležitost zažít pár minut své televizní slávy, se činí, chrlí úvahy a myšlenky, které se nutně musí alespoň kapánek lišit od všeho, co už bylo řečeno. Kdo je skutečný znalec, komu věřit, babo rad'!

A do ošidného víru vstupují politici, aby si pro tuto chvíli (za rok to může být naopak) přivlastnili tu myšlenku, která skutečnost i budoucnost co nejvíce zpochybňuje. Protože já, JÁ úžasný politik, já jediný mám přece ten správný recept na budoucnost. Vy, ustrašení

mi evidentně neodmyslitelně vtiskly do podvědomí. Hele:

Při večerní cestě vlakem do Prahy jsem usnula. Zcela vážně se mi zdálo, že ty naší mašince selhaly brzdy, takže se řítila do tmy neuvěřitelnou a zcela nekontrolovanou rychlostí. Naštěstí se o tom domácky Tlapky a Skáj přilítla a vlak nějakým svým sofistikovaným udělátkem během pár sekund zastavila. Ufff.

Nebýt jejího zásahu, byla by to solidní večerně-vlaková můra.

/AN

a znejistějí nepřemýšlejte, nehleďte pro a proti, nevzpomínejte na mé minulé řeči, pojďte za mnou, já vás z toho bludiště vyvedu, já přece jediný vím kudy a jak.

Zlobím se čím dál víc při zprávách a debatách v kterémkoli médiu. Musela jsem udělat něco pro ozdravení své duše. Samozřejmě jsem si vybrala den, kdy se celá Praha, silnice, chodníky, nástupiště tramvají, cestičky v parku postupně proměňovaly v jedno kluzké zrcadlo. To mne obestřou vzpomínky na všechny výrony, zhmožděny i zlomeniny, ale předsevzetí bylo naplněno. Výstavu

o Petru Brandlovi ve Valdešské jízdárně na Klárově jsem procházela skoro tři hodiny.

Brandl žil na konci 17. a na začátku 18. století. Vrcholí baroka a kostely jsou zdobené mohutnými, rozměrnými oltářními obrazy. Téma – biblické příběhy. Desítky postav odpovídají výrazem, gesty, významu, který jim biblický příběh přisuzuje. Jsou to vznešení, trpící, lidé, postavy v extázi, v hluboké pokoře, zanícené modlitbě. A vedle těchto příběhů jsou portréty šlechticů bez idealizace, s vadami ve tváři, nebo jako živý příběh felčara, ošetřujícího mladou ženu, či děťátko, co fouká

mýdlové bubliny.

Uměl všechno, ten pán a je neuvěřitelné, kolik toho vytvořil. Autoři výstavy přidali ke každému obrazu komentář. Co představuje, kdo práci zadal nebo zaplatil, odkud je obraz vypůjčen. A vedle každého tohoto odborného sdělení je Brandlův příběh. Co v době vzniku obrazu dělal, jak žil.

Výstava se nadarmo nejmenuje Petr Brandl, život bohéma. Ten člověk porušoval všechna tehdejší pravidla. Hádal se s malířským cechem, nestaral se o rodinu, nechával se kdekým vydržovat a byl, slavný malíř, kmotrem mnoha šlechtických dětí. Dlužil kdekomu, takže byl v Hradci Králové pro dluhy vězněn. To ovšem autoři výstavy kvitují jako plus, ve vězení musel usilovně pracovat, aby dluhy splatil alespoň částečně. Utratil spoustu peněz za drahé ošacení, za tabák, za víno, za mlstoty, které se do Čech v té době dovážely.

Neuvěřitelný rozpor mezi životem a dílem. To dílo je však impozantní. Přetrvává už čtyři století a bude oslovovat diváky spoustu dalších let.

Rádi se vrtáme v životech významných lidí. Možná si nalezenými rádoby drobnými podobnostmi potřebujeme potvrdit, že přece náš život není tak marný.

Aby nebyl marný, je na nás. Myslím si, že za člověka mluví to, co po něm jako dobrá stopa zůstane. Nemusí to být oltářní obraz. Dobře vychovaný potomek má úžasnou cenu.

EN

Žena přišla k chudému a starému prodejci vajec a zeptala se: „Za kolik jsou ta vejce?“ „Pět za kus, madam,“ odpověděl stařec. „Vezmu si šest za 25, nebo odcházím“, řekla žena.

„Dobrá, vezměte si je za cenu, kterou chcete, madam“, řekl stařec, „možná to bude dobrý začátek, protože zatím jsem neprodal ani jedno jediné vejce.“

Žena zaplatila a odešla s pocitem vítězství. Doma se hezky oblékla a odešla s kamarádkou do luxusní restaurace. Objednaly si vše, na co měly chuť, ale většinu z toho nedojedly. „Kolik platím? – „1400.“ Podala číšníkovi 1500 a s úsměvem pravila: „To je v pořádku“. Odešla s pocitem šlechtnosti.

Proč máme dobrý pocit, když ožebračíme potřebného a obdarujeme toho, který naši laskavost vlastně vůbec nepotřebuje?

Můj otec vždycky nakupoval na trhu jednoduché a dobré věci od těch nejchudších prodejců, dokonce, i když ty věci ani nepotřeboval. Vždycky si koupil něco navíc a taky jim zaplatil něco navíc. Ptal jsem se ho, proč to dělá a on mi odpověděl: „Toto je charita, chlapče, ale je zabalená do důstojnosti.“

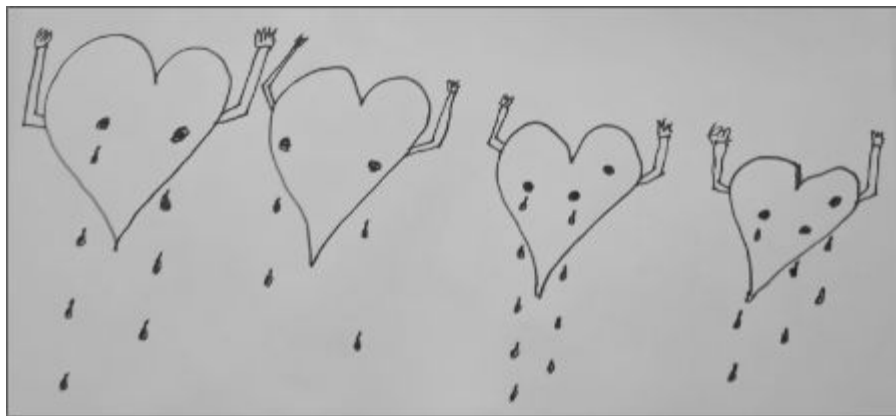
Je jen na nás, jak se příště zachováme, kde a u koho nakupujeme, koho a jak podporujeme..., v životě všechno souvisí se vším...

Svátek Nový rok stromů slaví Židé koncem ledna. V Izraeli touto dobou začínají kvést ovocné stromy a pomalu začíná jaro. V historii byl Tu bišvat spojen s předpisy o odvádění zemědělských dávek. Dnes je zvykem na Tu bišvat sázet nové stromy. Na Tu bišvat je zvykem pořádat slavnostní večere a jíst patnáct druhů ovoce. Mezi nimi by neměly chybět plody, kterými je izraelská země proslavena: víno, fíky, granátové jablko, olivy, datle.

Chasidská literatura si všímá podobnosti mezi člověkem a stromem. Každý strom má své kořeny, kmen, větve, listy a plody. Kořen plní dvě základní funkce: pevně udržuje strom v zemi a dodává stromu potřebné živiny z půdy. Kmen, větve a listy představují hlavní část stromu. Vyjadřují jeho velikost a činí strom hezkým na pohled. Přesto nejsou konečným smyslem stromu. Ten představují až plody. Z nich má prospěch konzument, v nich jsou uložena semínka – budoucnost stromu. Tyto části stromu odpovídají i našim osobnostem. I my máme své kořeny, z nichž čerpáme svou životní sílu. I my, jako strom, můžeme růst do výšky nebo do šířky, o samotě nebo uprostřed lesa. Někteří z nás jsou experty v jediné oblasti, ale v jiných zakrněli. Ti jsou podobní stromu, který sice rychle roste vzhůru, je však útlý a bez větví. Jiní jsou možná nižší, ale krásně rozkošatělí. Nikdy však nesmíme zapomenout na naše plody. Těmi jsou naše děti, které přivádíme na svět a které vychováváme.

KRVAVÉ SLZY

Ve východních Čechách je jedna malá vesnice, ve které jsou dominantou velké budovy kasáren. Místní v kasárnách nacházeli práci a vojáci někdy i nevěsty v okolí. Po srpnu 1968 se do kasáren nastěhovala okupační sovětská osvobozenecská armáda. Protože sovětský voják nemá právo na vycházky, byli vidět jen opilí důstojníci, jak se nedůstojně motají po večerech vesnicí. Za nějaký čas,

jak to tak mezi lidmi bývá, navázali někteří místní kontakty a kupovali od Sovětů levně benzín a naftu. Z kasáren ukradli vojáci co šlo i nešlo prodat. Potřebovali peníze hlavně na alkohol.

O morálce a stavu obyčejných vojáků držených celé roky od okolního světa v izolaci neměl nikdo ani tušení. Byli jak zvířata v kleci. Občas se stalo, že některý utekl. Když byl dopaden, čekala ho jistá smrt. Vše podle ruského pořekadla: „Není člověk, není problém.“ Nikdo se už nedozví, proč ten voják tehdy utekl. Je pozdní večer. Starostova rodina sedí v klidu u večere. Nejmladší dceruška už spí v horním patře. Dveře do kuchyně se rozletí a v nich stál sovětský

voják. Mířil na ně samopalem. Donutil je vstát a zvednout ruce nad hlavu. Chtěl civilní šaty a jídlo. Starostova žena mu vše dala do manželova batohu. Snažila se chovat klidně. Vzal si od ní batoh a potom všechny čtyři „pokropil“ salvou z „kalašnikova.“ Tou vraždou získal čas při útěku. Dům starosty stál trochu od vesnice. Nikdo střelbu neslyšel. Ten voják byl dobře vycvičený. Ty střely byly smrtelné.

Běžel teď temnou nocí. Nevíme nic o stavu

jeho mysli. Rozséal smrt, ale tu svoji chtěl oddálit. Soudu se nebál, věděl, že v případě zadržení bude na místě zastřelen. Chytili ho na polsko-českém pomezí. Zpět do kasáren jel už mrtvý v zakrvaveném pytlí. Bude sloužit jako výstraha ostatním. Jako mnohé vraždy, kterých se tehdy okupanti dopustili, i tato zůstala před veřejností utajena. Jenom lidé v okolí si o ní povídali. Vraždil jenom ten sovětský voják a nebo nese vinu i systém, ve kterém musel žít?

Je až neuvěřitelné, že po těch strašných zkušenostech i dnes zní Českem, že k nám opět dobro a pravda přijde z Východu.

Rudolf Krautschneider

O židovství

V nacistických Norimberských zákonech jsou věty, z nichž vyplývá, že Židé sice vypadají jako lidé, ale lidmi nejsou. Říkali, že jsme lidská zvířata, která pročachovala dějiny. Nenáviděli nás a nemohli pochopit, že i když jsme mrtví, máme vliv na hudbu, písemnictví a justici.

Být Židem to neznamená být členem Židovské obce, což jsem, to znamená ztotožnit se s hodnotami, jako je mravnost. Židé říkali, že mravnost je jako motýl nebo pták, který letí přes moře a musí pořád mávat křídly, aby se neutopil. Ta metafora nám říká, že mravnost neznamená vůbec nic, pokud jsi nebyl mravný včera, dnes a zítra. Židovství je pro mě mravnost. *Arnošt Lustig*

Malý Moricek si povídá s Bohem: „Pane Bože, opatruj prosím mou maminku, tatínka, všechny moje sourozence i kamarády, ale hlavně dej, prosím, Pane Bože, pozor na sebe, protože kdyby se Ti něco stalo, tak jsme všichni v pořádném, ale pořádným průšvih.“

Bůh se nestydí za to, co je ztracené, co je přehlížené, bezvýznamné, co je odsunuté na okraj, slabé a trpící; kde lidé říkají 'ztracené', tam on říká 'spasené'.

Tam, kde lidé odvracejí svůj pohled s lhovostí, tam on upírá svůj pohled plný horoucí lásky.

Tam, kde jsme se ve svém životě dostali do situace, v níž se můžeme před sebou samými i před Bohem jen stydět, tam je nám Bůh blízko jako nikdy předtím, tam chce proniknout do našeho života, abychom pochopili zázrak jeho lásky.

Dietrich Bonhoeffer

Nejdůležitější věci v lidském životě se odehrávají ve vztazích. Bylo by však potřeba vrátit do společnosti určitou důvěru v budoucnost a pozitivní očekávání, protože tyto věci často fungují jako sebenaplnující se proctví. Když očekáváme, že to bude horší, tak to bude horší. Když naopak máme pozitivní očekávání, může se naplnit to pozitivní.

Tomáš Petráček

„Velmi se mi líbí myšlenka neustále proměnného Boha, i když je od věků absolutní a neměnný. Líbí se mi myšlenka, že není možné hlásat roky, desetiletí, dokonce staletí stejnými slovy, gesty a hudbou Kristovu radostnou zvěst,“ zmiňuje v rozhovoru scenárista, herec a režisér Vít a Marčík.

Historik Johan Huizinga napsal, že kultura pochází ze hry. Šestidenní Hospodinovo tvoření připomíná opravdu velké kosmické divadlo. Jaké jsou hlavní zdroje vaší divadelní práce?

Hospodinovo tvoření, které jste nazval kosmickým divadlem, mě fascinuje. Nejsm schopen dohlédnout a pochopit JEHO DÍLO a je to pro mě obrovské tajemství. Já mám výhodu, že nemusím všechno chápat rozumem, a tak se nechávám uchvacovat okamžiky, které mě potkávají a obklopují.

Hlavním zdrojem mé divadelní práce je Boží láska, která mě, obrazně řečeno, vyvedla z EGYPTA přes Rudé moře! (Byl jsem komunista, a tak i to rudé se tam hodí.) Protože až v okamžiku, kdy jsem začal psát texty, začal tvořit, hrát divadlo, se mi začaly otevírat oči. Jako by Bůh skrze divadlo ke mně promlouval. A to mám dodnes.

Vaše divadlo míří k dětem i dospělým, kteří při něm zazijí spoustu radosti. Co pro vás znamená radost?

Radost, to není jen smích, je to pocit jistoty, že jsem milovaný. Cítím ji jako zvláštní chvění na hrudi a přechází do celého těla a pocituji ji, i když jsem vážný anebo dojatý. Ale mám rád i ten smích, kdy se člověk nedovede ovládnout a směje se a nemůže přestat.

Ve svých umělecko-náboženských intervencích, např. při velikonočním hrkání nebo nyní u prázdných postelí, které jste umístil na českobudějovickém náměstí a které připomínají ty, kteří odešli, jsou sami či umírají, se nevyhýbáte tématu smrti, bolesti a utrpení. Ve společnosti, která odkázala nemoc a smrt za zdi nemocnic, to je odvážné...

Ve společnosti, která má nemocnice jako kostely a místa zázraků (a medicínu i alternativní, zdravou výživu a životní styl, krásu a mládí jako novodobé náboženství), se špatně mluví o stáří, opuštěnosti, slabosti a smrti. A také o tom, že to je přirozené. A že musíme zemřít, abychom mohli ŽÍT. A že máme právo a také povinnost se se zemřelým rozloučit, a co víc, být s ním chvíli sám, když je třeba anebo to tak prostě cítíme. Máme právo tělo svého blízkého umýt a připravit do rakve. A to i v případě, že zemřel v nemocnici. Kolik z nás to ví? Kolik z nás to vůbec chce vědět?

Neodmyslitelnou součástí divadla je slovo. Jaké slovo v dnešní české společnosti nejvíc chybí?

Myslím, že jsou to slova: DĚKUJI, PRO-

SÍM, ODPOUŠTÍM, ODPUSŤ MI.

Evangelium je radostná zpráva nejen o tom, co přijde, ale hlavně o tom, co se skrze Boží lásku už děje. Některé bohoslužby však připomínají spíš pohřební procesí. Co pro vás znamená církev a její společenství?

Jsem rád katolíkem a na to, že většina mší svatých u nás v Evropě je opravdu skoro jako pohřeb, jsem si zvykl. Ale znám spoustu radostných kněží, sester a bratrů, které mám rád, a jsem hrdý na to, jací jsou a že je znám. Přesto si čím dál tím víc uvědomuji, že jako církev nevnímám jen tu „naši“, ale že církve jsou pro mě všichni, kteří uvěřili v Ježíše Krista. A nejenom oni. Že totiž do církve patří i ti, kteří Krista neznají, nebo je štve. Ale ON je štve, protože HO ještě neznají, nebo jsme dokonce my, věřící, překážkou toho, aby Boha poznali.

Jsou nějaké biblické příběhy či motivy, které byste rád představil ve svém divadle?

Davidovy písně, ty mě uchvacují už druhým rokem. Dříve jsem nepřemýšlel, že bych je nějak zpracoval. Ale někdo, a já vím kdo, mě nutí učit se je nazpaměť a zpívat. Do toho Adamovy písně zpívané Evě. A to vše se ve mně prolíná. Anebo Tobiáše, příběh pohřbívání, modlitby. Nebo Fausta (smlouva Mefista s námi je velmi aktuální).

A taky už třetí rok připravuji ARCHU SVĚTLA: Je to „lod“ podobná malému vagonu na tažném vozíku. Je pro 1 až 12 diváků. Místo pro divadelní zastavení (Pohádka o tichu, O narození, Zrcadlení, krátké pohádky a vstupy). Do toho všeho musím a chci hrát pohádky a hry, které mám v repertoáru. A ZPOMALOVAT a BRZDIT, to dá hodně práce a přemýšlení, kam a čemu dát svou energii, čas a pozornost. Protože, jak mi řekl kamarád: „Vít, už nemáš čas dělat dobré věci. Musíš dělat už jenom ty nejlepší.“

V antickém divadle povolal režisér na scénu boha (Deus ex machina), když se děj příliš zamotal anebo když bylo třeba určité katarze. Když se ptali papeže Františka, o co by chtěl prosit Boha, řekl, že o to, aby netrpěly děti. Pro co byste povolal do tohoto světa Boha vy?

Aby se nám otevřely oči, abychom viděli, co

děláme. Aby obnovil naši víru v Jeho Lásku a zbavil nás panické hrůzy ze smrti. Je to velké téma. Jak je možné, že muž či žena nejsou připraveni na smrt ani v 50, 60, 70 či 80 letech? A co jejich děti? Zrovna dnes jsem měl živý sen. Byl jsem v budově, kde byla spousta starých ležících lidí. Leželi v postelích, byli vysušení a sotva dýchali, chtěli mi něco říct, ale nešlo jim to. A já jsem věděl, že chtějí vydechnout naposledy, ale nemohli.

Hodně se dnes mluví o tzv. tradiční rodině a o krizích v mezilidských vztazích. Lidské představy o tom, co je to rodina a co je to láska, jsou někdy dost roztočivé. Co by měla podle vás v člověku působit právě láska?

Rodina, tradiční i netradiční, aby dobře „fungovala“, by si podle mě měla uvědomit, jaké hodnoty uznává. Svůj žebříček hodnot. Víte, v dnešní době je na nás všechny vyvíjen obrovský tlak. Doba je stále rychlejší a vyžaduje si stále větší a větší výkony. Ale já si s postupujícím věkem uvědomuji, že nejdůležitější je vytvářet a udržovat vztahy mezi námi. Myslím si, že je důležité si uvědomit, co mám na prvním, druhém, třetím místě. Abych si to uvědomil, musím se ZASTAVIT. Pro nás věřící by měl být na prvním místě Bůh. Pak je to můj partner (manžel, manželka) a pak jsou to děti. Takový kruh, v jehož středu je Bůh a kolem krouží manželé a pak děti, které pomalíčku, jak rostou, silou odstředivou, opouští kruh a staví se na vlastní nohy. A to, že nejsou ve středobodu, jim neškodí. Naopak, to, že vidí lásku proudící od Boha k rodičům, lásku mezi rodiči, která se přenáší na ně, jim dává pocit bezpečí. Píšu to, protože si myslím, že to naše sobectví a pýcha ohrožují rodinu a manželství.

A přitom Lásku, kterou denně dostáváme a často ji ani nevnímáme, je všude kolem a je v celém stvořitelském díle. Tu bychom měli vnímat a dávat dál, protože ona je ve mně, mé rodině, mém sousedovi, mém příteli i nepříteli. Je i ve stromu, zvířeti, rostlině, ba i v kameni. Protože to vše bylo stvořeno z lásky, aby to tvořilo jednotu.

Veřejná podpora umění a kultury je tím, v čem se jednotlivé země a civilizační okruhy odlišují. Mají u nás umění a divadlo a jejich tvůrci dobré podmínky?

V této době máme úžasně podmínky ke tvorbě. Jsme svobodní, je mír, tedy v naší zemi. Žijeme v bohaté společnosti, která umění podporuje. Někdo by mohl říct, že málo nebo jen některé, ale pravdou zůstává, že tvořit můžeme všichni. Má to však háček. Vše, co jsem říkal, nám zároveň v tvorbě brání. Vnější svoboda vyjadřování a vůbec „všeho svoboda“ nás oslepuje. A jako Poutníka v Komenského Labyrintu nás Mámení vede tam, kam ani jít nechceme.

Kristův vykupitelský příběh je nejen pro mě tím největším dramatem, které změnílo běh světa. Teolog Karl Rahner pokládal básníka svým způsobem za kněze. Je zřejmé, že divadlo je pro vás víc než jen řemeslo. Co vám v životě dalo a co byste jeho prostřednictvím rád dával i nadále vašim divákům?

Divadlo mě vede k Bohu. Svätý Genesius (patron divadelníků a hudebníků), slavný komik v Římě, tuším ve 3. století, měl zahrát císaři Dioklecianovi parodii na křesťany, kteří v té době byli bráni jako velmi nebezpečná sekta. Hlásali neznámého Boha, který nechtěl oběti, ale přišel a sám sebe obětoval. Zemřel za všechny a stačilo uvěřit tomuto příběhu, přijmout jeho lásku, nechat se pokřtít a pak ho následovat. Genesius nebyl křesťan, ale v průběhu představení uvěřil a se vši vážností se nechal před císařem pokřtít. Na příkaz císaře byl Genesius mučen a sťat. Četl jsem od Václava Renče hru Císařův mim, inspirovanou dramatem Lopeho de Vegy. Zaujalo mě, jak se císař Genesia ptá, kdo vlastně je. Vždyť je každou noc někým jiným. A on, císař, miluje rád i bohové ho milují, protože v něm je jistota. A Genesius mu řekl, aby hledal rád v neustálé změně. To mě velmi oslovilo a myslím, že oba dva mají pravdu.

Velmi se mi líbí myšlenka neustále proměnného Boha, i když je od věků absolutní a neměnný. Velmi se mi líbí myšlenka zachování řádu, který však musím dokázat porušit, abych se k němu mohl vrátit nebo jít dál. Velmi se mi líbí myšlenka, že není možné hlásat roky, desetiletí, dokonce staletí stejnými slovy, gesty a hudbou Kristovu radostnou zvěst. Mám rád staré kostely, Boží místa a je mi v nich krásně. Přesto si vždycky vzpomenu na dobu, kdy jsem byl nevěřící a viděl jsem starou krásu a cítil muzeum a patos.

Měli bychom vyjít z kostelů a hlásat Kristovu radostnou zvěst venku, neboť celý svět je Boží, i když ne všude je nám krásně. Ježíš říkal jedné ženě, že přišel čas, kdy se Bohu nebudete klanět na horách ani v kostelích, ale v Lásce a Pravdě. Myslím, že to je to, co chci říkat divadlem: Že Bůh miluje všechny, že je ve všech a ve všem, že není místa, kde by nebyl.

Je tu Advent a blíží se svátky narození Spasitele, ale také každoroční shon a nákupní šílenství. Co dělat, abychom se s tajemstvím Božího příchodu na svět zase neminuli?

Narodil jsem se v Napajedlích u řeky Mo-

KDYŽ SE DOBŘÍ LIDÉ STÁVAJÍ JEŠTĚ LEPŠÍMI

Už dva roky čelí Ukrajina ruské agresi. Ta přinesla tisíce zmařených lidských životů, masový exodus obyvatel, zejména žen s malými dětmi, a zničení řady měst a obcí. I tak ale v této zemi pracují lidé nabízející svou pomoc potřebným. Také o tom hovoří P. Jarosław Krawiec OP, představený dominikánského řádu na Ukrajině.

Předpokládám, že asi nejste první dominikáni na Ukrajině...

Ne, ne... První dominikáni se na území dnešní Ukrajiny – a tedy dávné Rusi – objevují už ve středověku. Na misi se tam se svými druhy tehdy vypravil polský dominikán sv. Jacek Odrowąż. Naše přítomnost na Ukrajině byla ale vždycky závislá na dramatických historických zvratech v této zemi. Vrátit jsme se tam mohli naposledy až po rozpadu Sovětského svazu.

Kolik vás tam teď je? A jsou to jen sami Poláci?

Je nás tam dvacet bratří, polovina jsou Ukrajinci, také jeden Slovák, zbytek Poláci.

Co tedy bylo důvodem vašeho návratu?

To záleží na místě našeho působení. Nejsme totiž jen v Kyjevě, ale taky ve Lvově, Chmelnyckém, Čortkivu, Fastivu a od nedávna i v Charkově.

A pokud jde o Kyjev?

Tak to zase souvisí s intelektuálním posláním našeho řádu. Nemáme tam sice žádnou farnost, ale už třicet let tam vedeme Institut sv. Tomáše Akvinského, což je vyšší škola náboženských věd, kde nabízíme vzdělání

navy. Táta mi říkal: „Nelez do ní, když je rozvodněná. Stůj na kraji a dívej se, co přináší. Kdybys viděl, že někdo potřebuje pomoc, vezmi provaz a přivaž se ke břehu, aby tě proud nestrhl.“ Nevím, co poradit, protože ve skutečnosti všichni víme, co dělat máme a co neděláme. Ale když chcete:

1. Opravdu se zastavit a čtyři týdny se modlit a posít. Jen se dívat na nebe, abychom konečně viděli Betlémskou hvězdu. Nemůžete?
2. Tak alespoň zpomalit, dívat se kolem sebe a také nad sebe a vnímat tu krásu. A také si všimnout, jestli někdo něco nepotřebuje. A třeba si denně najít chvíli na modlitbu. Nemůžete?
3. Když už musíme nakupovat a uklízet a lítat jako blázni, tak při vstávání si můžeme říct: „Dnes budu na lidi milý a slušný, i když na mě někdo bude rvát nebo bude nepřijemný.“ A večer si pak můžu unavený říct: „Bože, promiň“ nebo „děkuji Ti“, protože na Boha bychom v tom shonu zapomenout neměli.

Vít'a Marčík, vlastním jménem Vítězslav Marčík, je čelný představitel a zakladatel alternativního divadelního spolku Teatr Viti Marčika, dnes Divadlo Viti Marčika, kde působí jako scenárista, herec, režisér a hudebník.

v teologických a filozofických oborech. Chtěli jsme, aby i v Kyjevě měli lidé možnost seznámit se s křesťanským myšlením v duchu západní tradice.

Kdo k vám chodí studovat?

I když Ukrajina je země s převahou pravoslavných křesťanů, katolíků východního i západního obrádu tam taky není málo. Od začátku jsme však usilovali o to, aby naše škola byla otevřená pro každého. Studují u nás samozřejmě i pravoslavní, stejně jako lidé, kteří se k žádné konkrétní křesťanské konfesi nehlásí, ale jsou to lidé hledající. Těsně po pádu sovětského impéria, kdy na většinu ukrajinských univerzit stále ještě převládala posttotalitní mentalita, se náš institut stal jedním z mála míst, kde bylo možné setkat se s trochou jiným typem myšlení.

Po „revoluci důstojnosti“ v roce 2014, kdy většina obyvatel dala zřetelně najevo, kam by si přála, aby jejich země směřovala, ovšem přichází studená sprcha...

Ano, to je rok, jak správně připomínáte, začátku ruské agrese. Nejprve došlo k okupaci Krymu a části území východní Ukrajiny, i když Kyjev nebo západní část země tehdy dopady agrese tolik nepocítovaly. Například ve Fastivu, městě položeném pár desítek kilometrů od Kyjeva, máme řadový dům sv. Martina de Porres, kde se věnujeme humanitární pomoci. Pečujeme o děti žijící na ulici nebo lidi v náročné materiální a životní situaci. Vybudovali jsme tam školu, školku a také rehabilitační centrum. A právě v posledních letech tam se svými vychovateli a učiteli přijížděli na zotavenou děti a mladí lidé z oblastí kolem válečné fronty na Donbase – pro ně už byla válka každodenní realitou.

A jak vaše působení ovlivnily události v únoru 2022?

Když Rusko v plném rozsahu napadlo Ukrajinu, stal se právě Fastiv hlavním centrem naší humanitární pomoci. Podařilo se nám i díky pomoci lidí z Ukrajiny, Polska a dalších zemí evakuovat z Kyjeva mnoho rodin, zejména ale žen s malými dětmi. Odváželi jsme je autobusy z hlavního města, které bylo bezprostředně ohrožené vpádem ruských invazních sil. Přijímali jsme také spoustu dodávek humanitární pomoci – tu jsme pak rozesílali tam, kde to bylo nejvíce potřeba, nebo jsme ji rozdělávali přímo na

místě. Když ukrajinské jednotky vytlačily Rusy z okolí Kyjeva, začali jsme navštěvovat okolní vesnice a městečka, jejichž názvy zná dnes celý svět, například Buču, Irpiň, Boroďanku, které se staly symbolem nesmírné tragédie, lidské bestiality a vraždění civilních obyvatel. Lidem, nakolik to bylo v našich silách, jsme tam pomáhali přečkat ten náročný čas.

V čem vaše pomoc nejčastěji spočívala?

Někde jsme lidem pomáhali i s opravou domů. Některé vesnice byly hodně zničené, neboť na jejich území probíhaly ty nejtěžší boje. Když se pak ukrajinské armádě podařilo agresory vytlačit i z okolí Izjumu nebo Charkova, začali jsme organizovat humanitární konvoje také do těchto oblastí. Lidé tam většinou neměli ani světlo, ani vodu, obchody nefungovaly, chyběla tam lé-

kařská péče. A po osvobození okupovaného Chersonu, který je dodnes pod více či méně intenzivní dělostřeleckou palbou z opačného břehu Dněpru, jsme tam pro místní lidi zřídili kuchyň, vozíme jim ty nejpotřebnější věci, prostě jsme po celou dobu s nimi a navázali jsme rovněž spoustu pěkných vztahů. Takže nejde jen o to vozit jim potřebné věci, ale také s nimi sdílet jejich úděl, když už se rozhodli tam zůstat a žít v těch strašných podmínkách, aby neměli pocit, že je všichni opustili a nechali napospas osudu.

Předpokládejme, že válka jednoho dne skončí. Jak podle vás budou jednou vypadat vztahy mezi Ukrajinci a Rusy?

To bude hluboká rána, která tu dlouho zůstane, rána, která se jen tak nezacelí. Když o tom hovořím s mými známými, dokonce i s lidmi věřícími, pro něž je to navíc ještě dost vážný duchovní problém, mluví o obrovské nenávisti vůči Rusům. Odmítají názor, jako by to byla jen Putinova válka, že pouze on sám je vtělením veškerého zla této kruté války. Mnoho Ukrajinců říká, že Putin není jen ten jeden konkrétní člověk, ale že je to celý systém, lidé, kteří ho podporují, celý ten

„ruskij mir“, ideologie ruského imperialismu.

Řada lidí, kteří měli příbuzné nebo známé na ruské straně, mi vyprávěla, že když začala válka, tak od nich v telefonu (případně v maillech) museli poslouchat, že to není pravda, vždyť my vám pomáháme, přišli jsme vás osvobodit. A to i v situaci, kdy seděli schovaní v metru, ať už v Kyjevě nebo Charkově, protože byl vyhlášen poplach a z dálky se ozývaly výbuchy – a oni museli poslouchat tyto nesmysly od svých nejbližších, rodičů a přátel.

Přesto byly oba tyto národy v minulosti propojeny mnoha neviditelnými pouty...

Ano, bylo běžné, že lidé na Ukrajině sledovali ruskou televizi, četli knihy v ruštině, psali a mluvili rusky. Teď už delší dobu probíhá debata, jak se s dědictvím ruské kultury vyrovnat. Většina ukrajinských tvůrců zastává názor, že je třeba se od ní úplně odstříhnout. Ruská kultura je podle nich nepochybně veliká, ale za tou velikostí se skrývají otrávené zárodky ruského imperialismu, toho, čeho důsledky Ukrajina momentálně prožívá. Proto bychom měli také chápat odmítavou reakci řady lidí na slova papeže Františka adresovaná mladým katolíčkám v Petrohradě v srpnu loňského roku („Jste dědicové velkého Ruska... Petra Velikého a Kateřiny II.“ – pozn. red.).

Ukrajínští řeckokatolíčtí biskupové při následném setkání s papežem „vyjádřili bolest, utrpení a jisté zklamání ukrajinského lidu“ ohledně jeho výroků...

Některá gesta nebo slova papeže Františka se mezi Ukrajinci skutečně nesetkala s příliš velkým pochopením. Například když se v roce 2022 křížové cesty v římském Koloseu měly společně účastnit dvě mladé ženy z obou válčících stran.

Nicméně papežova gesta a slova nemůžeme posuzovat jen černobíle: on přece neustále a při různých příležitostech připomíná celému světu utrpení ukrajinského lidu. Při setkáních se světovými státníky rovněž hovoří o situaci v této zemi a často si najde čas, aby se i osobně setkal s mnohými lidmi z Ukrajiny.

Nelze nezmínit ani jeho konkrétní charitativní pomoc obětem války – prostředníkem bývá nejčastěji jeho almužník kardinál Konrad Krajewski. Ten o Vánocích první rok války navštívil i náš dům sv. Martina de Porres ve Fastivu. Sloužil s námi půlnoční mši a strávil tam také noc, tehdy kvůli bombardování bohužel bez elektriny. Takový druh pomoci je pro provoz našeho domu nebo kuchyně pro potřebné lidi v Chersonu dost důležitý. Ale samozřejmě: ani s papežem nemusí člověk ve všem souhlasit. Každý by si měl rozmyslet, jak se bude o této válce vyjadřovat, a hlavně by neměl stavět na stejnou úroveň agresora a nevinné oběti.

Co Ukrajina a Ukrajinci momentálně nejvíce potřebují?

Hlavně podporu, a to především obyvatel

svobodného světa, lidí, kteří si váží svobody, nezávislosti a základních lidských hodnot. Ta podpora totiž poslední dobou kvůli konfliktu na území Izraele a Palestiny, ale i jinde ve světě, klesá, a my bohužel nevíme, co nás ještě čeká. Na tuhle válku jsme si už všichni svým způsobem „zvykli“, přichází únava, vyčerpávají se zdroje, a tím pádem klesá i ochota pomáhat.

Narážíme také na obrovské falšování skutečnosti – ruská propaganda, jak známo, pracuje velice efektivně. Bývalý generální magister našeho řádu Timothy Radcliffe v dopise, který svého času adresoval dominikánské rodině, napsal, že ve válce bývá zpravidla první obětí pravda. Vraždění civilního obyvatelstva, ničení vesnic, domů a měst je v jazyce ruské propagandy označováno jako „osvobozování“. Z toho důvodu je tolik důležité, aby obyvatelé svobodného světa stáli na straně pravdy a nenechali se zmást podobnými výmysly.

Odesl jste si nějaký důležitý poznatek z událostí, kterých jste byl za poslední dva roky svědkem?

Kdysi jeden z mých spolubratrů prohlásil, že v době války se dobří lidé stávají ještě lepšími, zatímco lidé špatní ještě horšími. A to musím jen potvrdit. Potkal jsem spoustu lidí, například dobrovolníků, kteří nezištně a s plným nasazením pomáhali druhým, a skutečně jsem byl svědkem toho, že se stávali ještě lepšími lidmi. Ale bohužel jsem se taky setkal s řadou případů, kdy lidé něčí dobrotu a štědrost zneužívali. Ukrajinské úřady se proti tomu snaží všemožně bojovat. Nicméně korupce je neblahým dědictvím po totalitním režimu a není snadné ji ze dne na den vykořenit.

To by vyžadovalo dost hlubokou změnu mentality...

Ano. To je obrovská výzva pro dnešní Ukrajinu. Naštěstí si tam dneska spousta lidí uvědomuje, že pokud se chtějí stát součástí Evropské unie a NATO, musejí v tomto směru dostát určitým standardům. Prostě se už nedá žít tak, jak se žilo v dávných dobách.

Měl byste nějaký vzkaz pro věřící u nás?

Pro nás je teď důležitá hlavně modlitební podpora. To je něco, co se nedá změřit ani spočítat, ale je to nesmírně důležité. Takže bych rád poděkoval všem věřícím v Čechách a na Moravě, že se nepřestávají modlit za pokoj a mír, a to nejen na Ukrajině, ale i ve Svaté zemi a na dalších ohrožených místech světa.

rozmlouval Jaroslav Šubrt
Katolický týdeník 23.-2. ledna 2024

Jaroslav Krawiec (nar. 1978) je polský dominikánský kněz. Od roku 2020 je představeným kazatelského řádu na Ukrajině. Žije v Kyjevě. V minulosti byl ředitelem Misijního sekretariátu polské provincie bratří dominikánů, věnoval se pastoraci Poláků v irském Dublinu a Ukrajinců ve Varšavě. Na Ukrajině působí už deset let. V loňském roce mu v polském nakladatelství W drodze vyšla kniha Listy z Ukrajiny. Prvních 100 dnů války.

Karl-Oskar Bulin, švédský ministr civilní obrany a **Mikael Büden**, vrchní velitel ozbrojených sil vyzvali občany, aby byli připraveni na možnost vypuknutí války.

Ministr přišel 7. ledna 2024 s prohlášením: „Vaše Veličenstvo, Vaše královské Výsosti, ministři, velvyslanci, vážení hosté.

Jsem vám všem dnes zde přítomným vděčný, ale skutečné publikum tohoto projevu je mnohem širší: je to celé Švédsko, celá naše totální obrana.

Je přirozené vnímat život takový, jaký by si člověk přál, aby byl, a ne takový, jaký ve skutečnosti je. Krutost války a terorismu je přístupná mnohem nepokrytěji, jakmile vytáhneme telefony z kapes. Navzdory této bezprostřednosti se zdá, že naše mentální obranné mechanismy stále mnohým umožňují dojít k závěru, že to vše se děje někde jinde. Tam, ale ne tady. Pro národ, pro nějž je mír příjemným společníkem už téměř 210 let, je myšlenka, že je mír nehybnou konstantou, tak nějak pohodlná. Ale utěšovat se tím se stalo nebezpečnějším než kdy dříve. Řekli to již mnozí přede mnou, ale dovozte mi, abych tak učinil z oficiální pozice, otevřeněji a bez příkras:

Ve Švédsku může být válka.

Mým primárním záměrem není apelovat na váš strach, ale spíše na vaše situační povědomí. Snažím se otevřít dveře: dveře, které jsou často zablokované a zahlcené požadavky a výzvami každodenního života. Dveře, které mnozí Švédové možná celý život drží zavřené. Dveře do prostoru, kde jsme konfrontováni s důležitou otázkou: Kým budete, když přijde válka?

Putin nepochopil, že tyto dveře v roce 2014 vykopnul v každém Ukrajinci. V době úplné invaze v únoru 2022 už Ukrajinci - jednotlivě i kolektivně - formulovali svou odpověď: jsme národ a společnost, která na totální válku odpoví totálním odporem - a přesně to udělali. Ruské útočné síly čelily jednotné síle celé ukrajinské společnosti. Takové úsilí může vzniknout dostatečně rychle pouze tehdy, pokud si naprostá většina uvědomí situaci a pochopí, co je v sázce. (...)

(Následují konkrétní instrukce pro různé instituce i jednotlivce)

(...) Svět čelí bezpečnostním rizikům, která jsou větší než kdykoli od konce druhé světové války. Stojíme na straně Ukrajiny, našich spojenců a mezinárodního řádu založeného na pravidlech, a to slovy i činy jako arzenál demokracie. To vše od nás bude vyžadovat více než dříve, a to začíná tím, že si uvědomíme, že obrana Švédska je věcí nás všech.

Dovolte mi tedy, abych skončil tam, kde jsem začal, u dveří, které jsem se snažil otevřít. Může to znít temně a dystopicky. Ale zkuste se na to podívat z druhé strany. Pro naprostou většinu z nás není naše země hote-

lovým pokojem, který můžeme vzít nebo opustit; není to obecný kus země, ke kterému necítíme žádný vztah. Pro naprostou většinu z nás je to náš jediný skutečný domov. Je to ta malá část zemského povrchu, kterou chceme zanechat budoucím generacím v lepším stavu, než v jakém jsme ji zdědili. O obranu toho všeho - našeho řádu, našich svobod a demokratických ideálů - jde především, a když si to uvědomíme, poroste vážnost našeho úkolu.“

Mnoho vztahů, které začaly tím nejlepším možným způsobem, se posléze změnilo v toxické, majetnické vazby, postrádající úctu a smysl pro správné meze. Jsou to lásky, ve kterých chyběla čistota - ctnost, kterou nelze zaměňovat se sexuální zdrženlivostí. Čistota je něco více než sexuální zdrženlivost, je to vůle nikdy nevlastnit druhého člověka. Milovat znamená respektovat druhého, usilovat o jeho štěstí, pěstovat empatii s jeho citěním, projevit ochotu k poznávání těla, psychiky a duše, které nejsou naše a které je nutno kontemplantovat vzhledem ke kráse, jíž jsou nositeli. *František*

Nikdo tě nenutí žít nížce, žít podle, zbaběle, egoisticky, zvěčněle... I když okolnosti života k tomu svádějí, i když „poměry“, „doba“, tvá osobní slabost či rozumářská vypočítavost k tomu svádí, máš vždy možnost - a třeba i v okovech - neredukovat své vědomí a své chování na svou bídu, máš možnost se povznést, být jiný, proměnit se vnitřně... *Milan Machovec*

Čím více zbraní je ve společnosti legálně, tím pravděpodobnější je jejich použití. Právo držet mají v ústavě pouze Honduras, Jemen, USA a Česká republika.

Miliony lidí touží po nesmrtelnosti, a přitom nevědí, co mají dělat, když v neděli odpoledne přší. *Suzan Ertz*

I když existují mladí lidé, kteří jsou spokojeni s církví, jež si je v pokoře jista svými dary a dokáže vést poctivou bratrskou kritiku, jsou také jiní, kteří si přejí, aby církev více naslouchala a aby neustále nezavrhovala svět. Nechtějí vidět církev zamlklou a bážlivou, ale také ne takovou, která pořád bojuje za dvě nebo tři témata, jež ji znepokojují.

Aby byla církev v očích mladých lidí věrohodná, potřebuje si někdy osvojit pokoru a prostě naslouchat, poznat v tom, co jiní říkají, světlo, které může pomoci lépe chápat evangelium. *František*

K PŘÍPRAVĚ NA BOHOSLUŽBY O NEDĚLÍCH A SVÁTCÍCH

neděle 4.2. 8 h. Lukavice 9 Mistrovice 9.30 Orlice	5. v mezidobí Job 7,1-7 Ž 138 1 Kor 9,16-23 Mk 1,29-39
sobota 10.2.	18 h. Letohrad se svátostí nemocných
neděle 11.2. 8 h. Lukavice	6. v mezidobí se svátostí nemocných Lv 13,1-2. 45-46
9 Mistrovice 9.30 Orlice	Ž 32 1 Kor 10,31-11 Mk 1,40-45 se svátostí nemocných

Upozornění: Místo „postní doba“ používáme označení „čtyřicetidenní“, podle římského misálu. Někdo musí začít. Můžeme být o krok napřed, ale ne pozadu.

Popeleční středa 14.2. v 18 h. Kunčice

sobota 17.2.	18 h. Letohrad
neděle 18.2. 8 h. Lukavice 9.30 Orlice	1. čtyřicetidení Gn 9,8-15 Ž 25 1 Petr 3,18-22 Mk 1,12-15

sobota 24.2.	18 h. Letohrad
neděle 25.2. 8 h. Lukavice 9 Mistrovice 9.30 Orlice	2. čtyřicetidení Gn 22,1-2.9a-18 Ž 116 Ř 8,31b-34 Mk 9,2-10

sobota 2.3.	18 h. Letohrad
neděle 3.3. 8 h. Lukavice 9 Mistrovice 9.30 Orlice	3. čtyřicetidení Ex 20,1-17 Ž 19 1 Kor 1,22-25 J 2,13-25

sobota 9.3.	18 h. Letohrad
neděle 10.3. 8 h. Lukavice 9 Mistrovice 9.30 Orlice 15 Mistrovice	4. čtyřicetidení 2 Kron 36:14-23 Ž 137 Ef 2:4-10 J 3,14-21

bohosloužba smíření

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv, Václava v Letohradě

Adresa redakce: Hausenská 835, 561 51 Letohrad, tel. 465 620 357 • Redakce: Václav Vacek, Iva Marková, jazyková úprava Jana Kalousková • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz • uzávěrka je 20. každého měsíce
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741